

Václav Žůrek, *Korunovační řád Karla IV. jako ritualizovaný panovnický program*. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Filozofická fakulta. Ústav českých dějin. Praha 2007, 100s.

V. Žůrek si za téma své diplomové práce zvolil analýzu význačné památky českých vrcholně-středověkých dějin, korunovační řád Karla IV. Toto téma bylo už v minulosti základním způsobem pojednáno, publikováno jako edice a stalo se předmětem historické diskuse. K tomu ovšem došlo na konci 19. a v první třetině 20. století. Současná doba přinesla v české historiografii novou vlnu zájmu o dějiny panovnických korunovací. Autor se tak musel vypořádat se situací, kdy po dlouhou dobu nejen nikdo nepokračoval ve výzkumu tohoto pramene, ale především po dlouhou dobu nebyly revidovány výsledky prvotních studií. Svým způsobem tak můžeme charakterizovat autorovu práci jako průkopnickou, byť na poli vymezeném dvěma autoritami minulosti, Johannem Loserthem a Josefem Cibulkou. Domnívám se, že hlavním cílem Žůrkovy práce byla revize dvou základních názorů o hlavních vzorech Karlova korunovačního řádu, revize datování vzniku prvotního rukopisu a pátrání po přemyslovské inspiraci.

V. Žůrek čtenáře provádí historií pramene i jeho reflexe v dílech historiků. Při své práci prostudoval úctyhodné množství odborné literatury i pramenů, přičemž se neomezil na obvyklý středoevropský prostor, ale použil vedle německých i prameny a literaturu anglické a francouzské provenience. Na základě interpretace pramenů a literatury vysvětluje původ korunovačních řádů a jejich sepětí s církevní liturgií a biblickými texty. Tato část Žůrkovy práce je sice jen náznakem podrobné analýzy, ta by však příslušela spíše teologům, a proto i to, co je předloženo, je přínosem. Autor dále porovnal Karlův korunovační řád s dochovanými texty pro francouzské a německé panovníky. Neomezil se přitom na pouhé srovnání průběhu korunovace či předmětů užívaných při korunovaci, ale zaměřil se také na rozbor vlastních textů jednotlivých částí řádů a jejich možné vzájemné vazby. Zřetelnou inspiraci Karla IV. pro sepsání vlastního textu shledává V. Žůrek ve francouzských korunovačních rádech a v prvcích domácí korunovační tradice. Existenci staršího přemyslovského korunovačního řádu se jednoznačně prokázat či popřít nepodařilo, nicméně autor ji spíše nepředpokládá. Hlavním zdrojem i podle autora nezpochybnitelně zůstává Římsko-německý pontifikál z 10. století. Autor se zabýval jak latinskou verzí Karlova řádu, tak i jeho staročeským překladem a upozornil na možné užití národního jazyka při korunovačních aktech vrcholného středověku.

Dalším předmětem diplomantova zájmu bylo přezkoumání zažitého datování vzniku korunovačního řádu (podle Cibulky r. 1347) a jeho dochovaných opisů. V. Žůrek provedl detailní rozbor všech dochovaných textů Karlova korunovačního řádu. Upozornil na řadu problematických argumentů Cibulkovy datace a na základě vlastního rozboru řadí vznik Karlova řádu do pozdějšího období, tedy až po Karlově vlastní korunovaci. Tento závěr však není zcela přesvědčivě doložen a stál by za diskusí při obhajobě.

Jistou výhradu by bylo možné vznést proti snad až příliš moderně sociologickému chápání pojmu rituálu. Taková interpretace by nás mohla od prožívání korunovačních ceremonií středověkým člověkem spíše vzdálit. Neoddělovala bych výrazněji formu a obsah korunovačních řádů. Nicméně i to je věcí obecnější diskuse. Stejně tak bych poněkud zmírnila akcent na ideový základ (či program) panovnické politiky zobrazený prostřednictvím průběhu korunovace. Ten by snad bylo možné hledat jen v tom smyslu, že Karel IV. usiloval o zcela logické navázání na domácí tradici přemyslovských knížat a králů a o zdůraznění svého sepětí

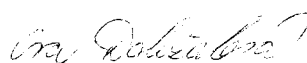
se starým českým vládnoucím rodem, z něhož ostatně sám pocházel. Jinak je ovšem část práce věnovaná zhodnocení přemyslovské tradice v Karlově řádu velmi přínosnou.

Okrajově jsou v předkládané práci zmíněny také iluminace dochované v rukopisech korunovačních řádů. Hlouběji však nebylo toto téma pojednáno, vzhledem k zacílení na české prameny.

V neposlední řadě bych ráda autora pochválila za literární kvalitu práce. Neodpustím si však otázku, co je míněno „králičí norou současné medievistiky“ v dedikace práce.

Závěrem je možno konstatovat, že se jedná o práci zdařilou, která by mohla být velmi dobrým východiskem pro další studie o korunovacích (nejen) českých panovníků. Diplomová práce odpovídá požadavkům na ni kladeným, a proto ji doporučuji k obhajobě s hodnocením výborně.

V Praze 11. května 2007

PhDr. Eva Doležalová, Ph.D.